

Supported by:

based on a decision of the Parliament
of the Federal Republic of Germany

Випуск # 3/2012 (квітень, 2012)

ОГЛЯД АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Політика ЄС на ринку біопалива: Наслідки для України

Автори

Юлія Огаренко
ogarenko@ier.kiev.ua

Олег Нів'євський
nivievskiy@ier.kiev.ua

Німецько-український аграрний діалог
Інститут економічних досліджень та
політичних консультацій

Рейтарська 8/5 А, 01034 Київ
Тел. (+38044)235-7502, 278-6360

Незважаючи на численні побоювання, Директива ЄС з відновлювальних джерел енергії (ДВДЕ ЄС) не спричинила зниження обсягів експорту українського ріпаку до ЄС у 2011. Натомість, Україна може позиціонувати себе як постачальник сталої біомаси, якщо виробники та трейдери будуть активно діяти в напрямку відповідності критеріям ДВДЕ ЄС.

Європейська комісія встановила амбітні цілі зі збільшення частки відновлювальних джерел у загальному споживанні енергії ЄС до 20% до 2020, включаючи 10% у транспорті, що зазначено в Директиві ЄС з відновлювальних джерел енергії (ДВДЕ ЄС). Директива запровадила низку критеріїв сталості, які мають виконувати виробники біомаси та біопалива, які постачають свою продукцію на ринок ЄС, незалежно від територіального походження біомаси. Вимоги було запроваджено у відповідь на занепокоєність громадськості з приводу таких негативних наслідків масового виробництва біопалива, як поширення виробництва біопалива на природні ареали та відсутність або незначні скорочення викидів парникових газів порівняно до викопного палива та ін. Якщо компанії-постачальники пального не можуть довести відповідність критеріям ДВДЕ ЄС, їх біопаливо не зараховується до національних цілей з відновлювальних джерел енергії і вони не отримують фінансову підтримку (напр. податкові пільги). ДВДЕ ЄС вимагала від всіх країн-членів ЄС запровадити критерії сталості на державному рівні починаючи з січня 2011.

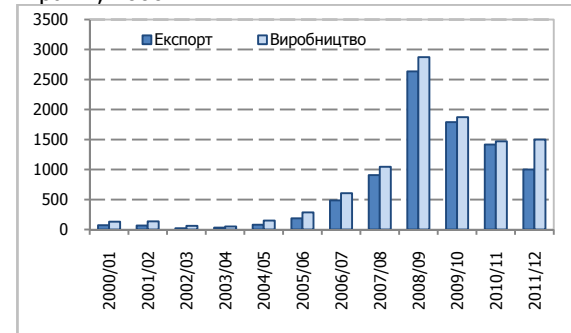
Очікувалося, що ринок ЄС буде пропонувати вищу ціну за сертифіковану біомасу ніж за несертифіковану, оскільки доступні програми державної підтримки виробництва біопалива. Однак, швидкість запровадження ДВДЕ ЄС значно відрізняється серед країн ЄС. В той час як Німеччина запровадила критерії на державному рівні з січня 2011, інші країни ще розробляють національні законодавчі рамки для впровадження Директиви. Фактично, попит на сертифіковану біомасу переважав лише на ринку Німеччини. Оскільки інші країни-члени ЄС запроваджують Директиву значно повільніше, попит на сертифіковану біомасу був не надто високим для забезпечення цінової надбавки.

Українські виробники хвилювалися, що експорт сировини, зокрема ріпаку, може значно скоротитися в результаті запровадження ДВДЕ ЄС. Політика ЄС з біопалива та продовольства значною мірою впливає на експорт українського ріпаку, оскільки більш ніж 90% українського ріпаку експортується до ЄС для виробництва рослинної олії (на харчові та промислові цілі). Рисунок 1 демонструє, що виробництво та експорт ріпаку значно зросли з 2006/07 до 2008/09, але відтоді дещо знизилися, головним чином, внаслідок зменшення прибутковості

ріпаку порівняно до інших культур та несприятливих погодних умов, а ніж в результаті обмежуючого впливу ДВДЕ ЄС.

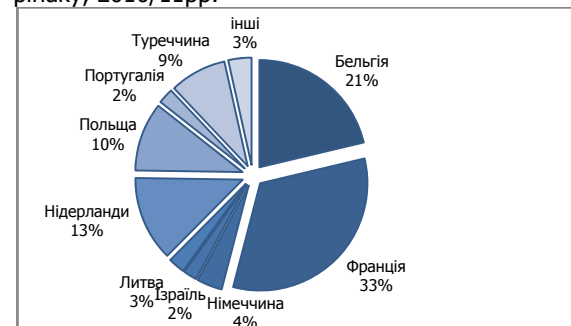
На сьогоднішній день, 17 українських компаній пройшли сертифікацію з метою підтвердження відповідності критеріям ДВДЕ ЄС. Інші оператори мали можливість продавати свою продукцію до країн, які не вимагали сертифікати сталості (крім Німеччини).

Рисунок 1. Виробництво та експорт ріпаку з України, 1000 т

Джерело: Міністерство сільського господарства США

Рисунок 2. Географія експорту українського ріпаку, 2010/11рр.

Джерело: УкрАгроконсалт

Рисунок 2 ілюструє, що експорт ріпаку до Німеччини склав лише 4% минулого сезону, що створює досить незначний попит на біомасу, що відповідає вимогам ДВДЕ ЄС. Низка інших країн має значно більшу частку експорту біомаси з України. Зокрема, 33% ріпаку постачалось до Франції, 21% до Бельгії, 13% та 10% до Нідерландів та Польщі, відповідно. Таким чином, активне впровадження ДВДЕ цими країнами може найближчим часом значно вплинути на виробництво та експорт ріпаку з України.

Тому українські виробники та трейдери сировини для виробництва біопалива, які зацікавлені у ринку біопалива ЄС, мають відповідати ДВДЕ ЄС, щоб зберегти свої позиції на експортних ринках та отримати переваги від очікуваного зростання попиту на сертифіковану сировину у наступні кілька років. Україна має всі передумови, щоб стати одним з найбільших постачальників сталої біомаси.